

svemogućom silom, Bog mu je tako u mnogobrojnim ratovima sve neprijatelje dao u ruke. Ratovi vođeni sa verom u Boga i njegovom pomoći bili su užas za neprijatelja, (3) što se ovde dokumentuje parafrazom biblijskog teksta o ratnim pohodima izrailjskog naroda: "Kad te Gospod Bog tvoj uvede u zemlju u koju ideš da je naslediš, i otera ispred tebe narodemnog... sedam naroda većih i jačih od tebe i preda ih Gospod Bog tvoj tebi, i ti ih razbiješ, potri ih, i ne hvataj s njima vere, niti se smiluj na njih; niti se prijatelji s njima; kćeri svoj ne daj za sina njihova; niti kćeri njihove uzimaj za sina svoga. Jer bi otpadili sina tvojega od mene, i služio bi bogovima drugim, te bi se razgnjevio Gospod na vas i potro vas brzo. Nego ovo im učinite: oltare njihove raskopajte, i rezane bogove njihove ognjem spalite"(Dimitrijević,1993: 105).

Rat koji je Jahve preko Izrailja vodio na čudesan način protiv mnogih naroda jeste odraz znatno ozbiljnijeg, dubljeg i sudbonosnijeg konflikta između dobra i zla u natprirodnoj, metafizičkoj stvarnosti (a u kome učestvuju i ljudi u brojnim međunarodnim sukobima). Prema ovome, ratovi Izrailja nisu vođeni samo za njega i za dobrobit celog sveta. On se u službi Božijoj borio za realizaciju dobra u svetu i za sav svet. Ali kada je prestao da bude sluga Božiji u dobru, onda je Bog podizao mnoge narode protiv njega, i isto onako grozno kažnjavao kao druge narode, pokatkad i do potpunog uništenja. Ispred zapisano i reči ap. Pavla "da je smrt plata za greh", argumenti su viđenom pravoslavnom etičaru, ovde iscrpno citiranom, da proiznese istočno hrišćansko shvatanje savremenih ratova: "Jer ako svaki greh treba da bude i stvarno biva kažnjen smrću, onda i kolektivni greh, greh čiji je nosilac čitavo jedno društvo, jedan narod organizovan u jednoj državi, mora da bude kažnjen kolektivnom smrću kada se umire ne samo pojedinačno nego i u najvećim, milionskim masama"; "Stoga svi naponi na suzbijanje rata treba da se svedu na suzbijanje greha u međunarodnim odnosima i u životu samog naroda"(Dimitrijević, 1973: 107).

Prelazeći na istančaniju pravoslavnu literaturu o ratu, donosimo u dužim izvodima stavove Nikolaja Berđajeva (1990: 190-191), znamenitog filozofa i teologa:"Rat ne može biti samo dobro ili samo zlo, u njemu ima i velikog dobra i velikog zla. Rat je dete greha i iskupljenje greha, rat govori o tragediji života u ovom životu, o